

Til Kultur- og likestillingsdepartementet

Oslo, 20.12.2023

Norsk Friluftsliv sitt innspill til Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter

Takk for muligheten til å gi innspill på Handlingsplan for økt deltakelse. Vi vet at for mange barn og unge står utenfor fritidsaktiviteter i dag, og vi vet at vi er nødt til å samarbeide for å få de av oss som ikke deltar med. Det krever en felles innsats. Vi ser derfor fram til denne handlingsplanen, som vi ønsker at blir en helhetlig plan som favner om mangfoldet i frivilligheten, barn og unges behov i sentrum og samarbeid på tvers av stat, fylke, kommune og frivillig sektor.

Norsk Friluftsliv og vårt bidrag

Norsk Friluftsliv er fellesorganisasjonen for våre 18 store frivillige friluftslivsorganisasjoner i Norge, med over 950 000 medlemskap og flere enn 5000 lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å arbeide for et trygt og mangfoldig friluftsliv for alle, og styrke kunnskapen om friluftslivets og frivillighetens gevinster for den enkelte og for samfunnet. Vår visjon er «Friluftsglede for flere – oftere». Våre medlemsorganisasjoner legger til rette for friluftslivsaktiviteter for barn, unge og mennesker i alle aldre i hele landet som spenner fra høsting i naturen, speiding, turer i nærskogen, padling og et mangfold av lavterskel friluftslivsaktiviteter i nærmiljøet.

Medlemsorganisasjoner i Norsk Friluftsliv er

4h	Den Norske Turistforening
Norge Speiderforbund	Forbundet Kysten
KFUK-KFUM Speiderne	Kristen Idrettskontakt
Norges Jeger- og fiskerforbund	Norges Klatreforbund
Norges Padleforbund	Norges Røde Kors
Norges Turmarsjforbund	Norsk Kennel Klub
Norsk Orientering	Skiforeningen
Syklistene Landsforening	Norges Seilforbund
Det norske skogselskap	Norges Sopp- og nyttevekstforbund

Norsk Friluftsliv jobber med å styrke medlemsorganisasjonene våre i deres arbeid med økt deltakelse, mangfold og inkludering gjennom erfaringsdeling, kompetanseheving, relevante forum

og politisk arbeid på sentralt og lokalt nivå. Vi løfter fram erfaringer, eksempler og historier for å inspirere og motivere, og sprer kunnskap og kompetanse om barrierer, motiver og muligheter. Norsk Friluftsliv utvikler inkluderingsverktøy i samarbeid med våre medlemsorganisasjoner for å bryte med kunnskapsbarrierene i friluftslivet, slik som en klesplakat, og verktøy for å bygge bro mellom mennesker i naturen gjennom matkultur, slik som Turmat fra hele verden. Norsk Friluftsliv er en viktig kunnskapsformidler om allemannsretten og allemanspliktene til befolkningen generelt og skoler spesielt, og annen relevant kunnskap om friluftslivet som bidrar til økt og mer bærekraftig bruk av naturen. Vi vet at terskelen kan være høy på mange ulike måter for å bli med på en aktivitet sammen med andre, spesielt ute. Som et av signalarrangementene under Frivillighetens år 2022 tok vi initiativ til den nasjonale kampanjen «Sammen på tur» i samarbeid med Norsk Kvinnens Sanitetsforening, Kreftforeningen, Nasjonalforeningen for Folkehelsen og Den Norsk Turistforening. Gjennom «Sammen på tur» mobiliserte vi hele landet til å invitere noen med ut på tur, og til samarbeid mellom folkehelseforeninger og friluftslivsforeninger, for å fremme fysisk aktivitet og bidra til å redusere ensomhet og utenforskap.

Det viktigste bidraget til Norsk Friluftsliv for å få flere barn og unge med i friluftslivsaktiviteter er å legge til rette for og styrke våre frivillige medlemsorganisasjoner slik at de kan gjøre det de er best på av aktiviteter og tilbud for at flere skal få oppleve sin friluftslivsglede.

Utfordringsbildet

Naturen er vår største lekeplass, men vi vet at den ikke blir brukt av alle. Friluftsliv er definert som en viktig del av vår kulturarv, men vi vet at ikke alle opplever det slik. Forskjellene i friluftslivsdeltakelse er store ut ifra alder, inntekt, utdanning, landbakgrunn og helse. Det viser at friluftslivsdeltakelse er betinget av både struktur og kultur, som kan gjøre at inngangsbilletten og terskelen til å delta er høyere for noen av oss¹. Friluftsliv er en kulturell kompetanse som må læres, og her gjør de frivillige friluftslivsorganisasjonene en stor innsats ikke bare for sine medlemmer, men for hele sivilsamfunnet. For å sikre at friluftsliv forblir en kulturtradisjon og noe vi ønsker å ta vare på også for framtidens barn og unge, trenger vi arenaer der vi kan lære bort friluftslivskompetanse, slik at barn og unge får oppleve naturen som en læringsarena og bli trygge – slik som i barnehager og skoler.

Institutt for samfunnsforskning (ISF) presenterte på det digitale innspillmøtet til denne handlingsplanen 21.11.23 at det er behov for forskning som ser ulike faktorer i sammenheng for at vi bedre kan forstå hvilke barrierer som finnes for deltakelse i og ekskludering fra fritidsaktiviteter – spesielt innenfor kultur- og friluftslivsaktiviteter. Vi vet likevel noe om deltakerne i friluftslivsaktivitet. Generelt er det barn av foreldre med høy utdanning og inntekt som deltar mest også i friluftslivsaktiviteter. Barn med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i alle egenorganiserte aktiviteter, og bare 50 prosent deltar i ukentlig friluftslivsaktivitet, mens andelen er 75 prosent i den øvrige befolkningen. Unntaket er organisert friluftslivsaktivitet som rekrutterer flere barn som har foreldre med lav inntekt og utdanning, flere barn med

¹ <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/artikler/friluftsliv-i-norge.status-og-historisk-utvikling>

innvandrerbakgrunn, samtidig med at det er lite frafall opp til 16 år². Vi vet for lite om hvorfor dette er slik.

Vi ser også at barn leker mindre utendørs enn for få år siden. En befolkningsundersøkelse gjennomført av Ipsos i februar 2022 på oppdrag av Miljødirektoratet og Norsk Friluftsliv avdekker store endringer i barns vaner for utelek: Basert på svar fra foreldre viser undersøkelsen at antall barn som leker ute 5-7 ganger i uka har blitt redusert fra 41 prosent til 18 prosent fra 2015 til 2022. Vi står nå over en unik mulighet for å snu denne utviklingen og forsterke arbeidet med å inkludere flere barn og unge inn i organisert friluftsliv, nå når friluftslivets år skal arrangeres i 2025.

Friluftslivets bidrag

Friluftslivsaktiviteter representerer en arena for fellesskap uten prestasjonsfokus, med fokus på mestring, vennskap, utvikling og undring – og dette er noe av det viktigste vi kan fortsette å legge til rette for, slik at flere opplever å være inkludert og ta del i fellesskapet.

Friluftslivsorganisasjonene er viktige demokratiske arenaer som heier på unge for å gjøre dem trygge og sterke så de kan delta med hele seg fullt og helt. Vi vet at friluftslivskompetansen du tilegner deg som ung følger med deg resten av livet og noe du kan dele og bygge videre på i møte med andre – og gjøre deg i stand til å invitere flere inn. Organisasjonene våre bidrar med et mangfold av gode opplevelser i naturen for barn og unge. Og det du er glad i, vil du også jobbe for å ta vare på i framtiden.

Vi står overfor en klima- og naturkrise, og friluftslivet bidrar til mange av bærekraftsmålene. Som samfunn har vi også utfordringer knyttet til inaktivitet, ensomhet og sosial ulikhet. Friluftsliv er ikke nøkkelen til å løse alt, men friluftsliv er Norges største fritidsaktivitet og den største «leverandøren» av fysisk og psykisk helse. Friluftsliv er lavterskel, sosialt utjevne og også den aktiviteten flest sier de ønsker å gjøre mer av dersom de skal bli mer aktive. For at enda flere skal finne glede i aktivitet i naturen trenger vi en bred, felles satsing for å fjerne hindringene for deltagelse og stimulere flere til å bli med.

Vårt bidrag gjennom Friluftslivets år 2025

Friluftslivets år er forankret i Stortingsmeldingen om friluftsliv (2016). I meldingen vises det til de gode resultatene i Friluftslivets år 2015, og det slås fast at det skal gjennomføres et Friluftslivets år hvert tiende år. Klima- og miljødepartementet har tildelt Norsk Friluftsliv ansvaret for å lede dette arbeidet i 2025. Oppdraget er at Friluftslivets år 2025 skal gi friluftsliv økt oppmerksomhet og skape varige resultater i form av økt deltakelse i friluftsliv i alle deler av befolkningen, og spesielt barn og unge. Vi har allerede startet arbeidet med å mobilisere hele landet og alle aktører i samfunnet for at flere skal finne sin friluftsglede. Sammen med de 18 store friluftslivsorganisasjonene som er medlem i Norsk Friluftsliv, lokale lag og foreninger, friluftsråd, myndigheter, fylkeskommuner, kommuner og næringsliv skal vi skape begeistring, forståelse og

² SSB, Levekårsundersøkelsen 2021: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/idrett-og-friluftsliv-levekarsundersokelsen>

engasjement om friluftsliv. Dette vil utgjøre et viktig bidrag til og grunnlag for økt deltakelse i friluftslivet og sivilsamfunnet generelt.

Våre innspill

For at friluftslivsorganisasjoner skal klare å legge til rette for aktiviteter som inkluderer flere, trenger vi en tydelig og helhetlig satsning på friluftsliv og økt deltakelse, og et tydelig samarbeid mellom stat, fylkeskommune, kommune og den mangfoldige frivilligheten. I dette arbeidet ser vi behov for tydelige rolleavklaringer og forventninger til hverandre, som ikke bidrar til konkurranse om midler, men som heller bidrar til å styrke samarbeid om å få flere barn og unge med i fritidsaktiviteter. Dette arbeidet krever også en anerkjennelse av at det er ressurskrevende å nå de vi vet i mindre grad deltar i fritidsaktiviteter, og driftstøtte og andre tilskudd til kompetanse og funksjoner som støtter oppunder den frivillige innsatsen er avgjørende for frivillige organisasjoner for å bidra til økt deltakelse for flere.

Norsk Friluftsliv har følgende innspill til handlingsplanen for økt deltakelse

Lett tilgjengelig oversikt over og informasjon om fritidsaktiviteter som finnes lokalt

De frivillige friluftslivsorganisasjonene drives i stor grad av frivillige både regionalt og kommunalt, noe som begrenser administrative ressurser. Det er behov for at kommunen tar initiativ til og har ansvar for å ha informasjon om mangfoldet av lokale lag og foreninger som finnes lokalt og tilhørende aktivitetstilbud, og informerer om dette videre. For at barn og unge skal ha en reell mulighet til selv å velge en aktivitet de har lyst til å delta på sammen med jevnaldrende, må de få informasjon om hva som finnes gjennom en lett tilgjengelig oversikt. Erfaringsutveksling og nasjonal tilrettelegging bør gjøre det lettere for kommuner å etablere slike oversikter, og oversiktene bør være like på tvers av bydeler, kommuner og fylker. Alle kommunens førstelinjetjenester bør være godt kjent med en slik oversikt, da de har en helt spesiell rolle i å møte de aller fleste barn og unge i våre nærmiljø og er en unik informasjonskanal på ulike nivå.

På denne måten sikrer vi lik informasjon i alle kommuner til barn, unge og foresatte og frivillige organisasjoner. Det vil også kunne bidra til mer robuste tekniske løsninger som kan videreutvikles, slik at det blir minst mulig ekstra administrasjon for de frivillige organisasjonene å registrere sine aktiviteter.

Vi trenger

- Tydelig nasjonalt signal om en enhetlig felles løsning for digital oversikt over aktivitetstilbud som finnes lokalt i regi av frivillige organisasjoner
- En aktivitetsoversikt utviklet i samarbeid med frivillige lag og foreninger for å sikre minst mulig merarbeid for organisasjonene
- Vi trenger ressurser for å kunne legge til rette for aktivitetsguider eller lignende fadderordninger for å introdusere og følge opp nye deltakere, spesielt de av oss som er nye i aktiviteten og/eller har behov for mer oppfølging.

- Ansatte i førstelinjetjenester i kommuner som møter barn, unge og deres foresatte, som er godt kjent med mangfoldet av aktivitetstilbud lokalt for å kunne informere om dette

Medvirkning gjennom gode møteplasser mellom kommune og frivillighet

Samarbeid og dialog er en viktig del av løsningen for å sikre at flere barn og unge får delta i fritidsaktiviteter. Mangfoldet av frivilligheten må i større grad etterspørres og anerkjennes som en unik ressursbase og en viktig bidragsyter for å få flere med. Kommunens oppgave må være å legge til rette for tydelige møteplasser og dialog mellom relevante ansatte i kommunen og frivillige lag og foreninger som representerer mangfoldet av frivilligheten og aktivitetstilbudene lokalt. Møteplassene må inviteres til på frivillighetens premisser. Dette kan gjøres på ulike måter, vi presenterer en måte som ivaretar friluftslivsorganisasjonene.

Ressurser på fylkesnivå: Friluftslivet og naturorganisasjonene har i dag Forum for natur og friluftsliv (FNF) i alle fylker. FNF har en ansatt i hvert fylke, deres oppgave er arealsaker på kommunalt nivå. Når Norsk Friluftsliv er i dialog med fylkeskommuner og kommuner melder de at det er behov for et kontaktpunkt inn mot friluftslivet om aktivitet. Dette finnes ikke i dag, og det er svært få ansatte på fylkesnivå i våre medlemsorganisasjoner. Friluftslivsorganisasjonene opplever at de ofte blir glemt og er usynlige i lokale prosesser som omhandler frivilligheten.

Gjensidigestiftelsen vedtok 4. desember 2023 det nye innsatsområde “Naturglede”, som kan legge til rette for en “spleis” mellom stiftelsen og myndighetene om ressurser til et kontaktpunkt for frivilligheten på fylkesnivå.

Organisasjonslivet innen friluftsliv har ulik organisering, og mange lokale lag og foreninger er kun drevet på frivillig engasjement. Det er behov for en fleksibilitet og villighet hos myndigheter på alle plan for å tilrettelegge for medvirkningsprosesser og tiltak lokalt slik at organisasjonene har en reell mulighet til å delta i medvirknings- og beslutningsprosesser og gjennom dette få flere barn- og unge i aktivitet.

Vi trenger

- Ansatt på fylkesnivå innen friluftsliv, som kan bistå friluftslivsorganisasjonene med samarbeid, dialog og tilrettelegging for medvirkning opp mot fylke og kommune.
- En kjent kontaktperson i kommunen som fungerer som bindeledd til organisasjoner som trenger å ta kontakt i forbindelse med at barn og unge faller utenfor aktivitet og opplever utenforskap.
- At kommuner i større grad etterspør friluftslivsorganisasjoner for en bedre likebehandling av de frivillige organisasjonene.

Bedre rammevilkår

For at de frivillige organisasjonene skal kunne gjøre det de er best på – å skape inkluderende aktiviteter, så trenger de rammevilkår som gir rom for dette. Det trengs god og forutsigbar økonomi, og enkle og forståelige søknads- og rapporteringsprosesser.

Vi mener at organisasjonene bør få tillit til å forvalte midlene på best mulig måte selv, uten unødvendig omfattende byråkratiske prosesser for å få tilskudd til aktivitetene sine. Det er i dag for eksempel økende forskjeller på hva som kreves av rapportering på aktivitetsmidler fra Kultur- og likestillingsdepartementet og Miljødirektoratet. Statlige tiltak og virkemidler er viktige for organisasjoners kapasitet til å øke kompetansen om inkludering og medvirkning, og bidra til at flere blir inkludert i fritidsaktiviteter. Driftstøtte og andre tilskudd er ofte avgjørende for å kunne tilby relevante aktiviteter for og med barn og unge.

Gode rammevilkår legger grunnlaget for satsning på helhetlig organisasjonsutvikling, slik at friluftslivsorganisasjonene kan skape friluftslivsaktiviteter alle barn og unge opplever at de kan delta på som seg selv fullt og helt. Dette krever økt kompetanse på medvirkning, inkludering og mangfold i organisasjonene, og det krever en annerkjennelse av at slike prosesser krever mer ressurser.

Friluftslivet har siden 2017 mistet 1 av 3 kroner av sine aktivitetsmidler over Klima- og miljødepartementet sitt budsjett – dette går primært ikke ut over kjerneaktiviteten, men det blir færre åpne og gratis aktiviteter i regi av friluftslivsorganisasjonene. Bare for å dekke etterslepet fra 2017 må aktivitetsmidlene økes med 20 millioner kroner over Klima- og miljødepartementet sitt budsjett. Aktivitetsmidlene som bevilges fra Kultur- og likestillingsdepartementet har stått stille de siste 4 år, og har således krympet. To av våre medlemsorganisasjoner mottar ikke driftstilskudd, Norges Turmarsjforbund og Skiforeningen, og friluftslivet har ikke mottatt noen ekstraordinære midler for å reparere skadene pandemien påførte friluftslivet. Som eksempel har både Norges Speiderforbund og 4H vedtatt å bruke store deler av sin egenkapital for å bygge organisasjon og frivillighet opp igjen etter pandemien. Friluftslivet trenger sårt et løft, både til drift og til aktivitet.

For å få mest mulig effekt ut av tilskuddsmidlene til aktivitet, mener Norsk Friluftsliv det er viktig å satse på støtte til friluftslivsorganisasjonene sentralt. Dette fordi sentrallet i organisasjonene er viktig for å koordinere aktivitetene, opprettholde kompetanse og kontinuitet, utvikle nye aktiviteter, sørge for erfaringsutveksling og følge opp aktivitetene lokalt og regionalt. Sentrallet er også viktig for å få til en helhetlig og effektiv satsing på et inkluderende friluftsliv. På den måten sikrer vi et mangfoldig tilbud av aktiviteter ut over hele landet over tid.

Vi trenger

- Tilskuddsordninger som er enkle å søke og rapportere på, og som varer over flere år
- Økte driftsmidler og andre økonomiske midler til funksjoner både sentralt og lokalt som understøtter den frivillige innsatsen. For å legge til rette for frivillige innsats er det avgjørende med stabile strukturer og funksjoner som gir gode rammer for styrking av nettopp denne.
- Økonomiske midler til aktivitet, for ekstra stimulering.
- Tilgang til driftsmidler for alle medlemsorganisasjoner i Norsk Friluftsliv

- Enklere løsninger for frivilligheten gjennomgående. For eksempel vil muligheten for å sjekke politiattest hos frivillige ledere når det er behov, ha en stor positiv konsekvens for de organiserte friluftslivsaktivitetene for barn og unge.

Lokaler: Friluftslivsanlegg i nærmiljøet må ivaretas og tilrettelegges

Vi vet at barn har en aksjonsradius hjemmefra på 100 meter, mens ungdom har en aksjonsradius på opp mot 500 meter. Aktiviteter som krever transport, enten kollektiv eller privatbil, blir derfor mindre tilgjengelige for unge. Det koster mer, krever mer koordinering og mer planlegging for å kjøre eller sitte på, og tar mer tid enn å gå eller sykle til et kjent sted i nærmiljøet.

For å hindre at transport og tilgjengelighet skal være en barriere for deltakelse i friluftsliv for barn og unge, er det derfor viktig å ta vare på og tilrettelegge grønne områder i nærmiljøet (nærnaturen). Tilrettelegging både for bruk og tilpasning for alle av slike områder vil gjøre friluftslivet gratis tilgjengelig for alle, gjennom hele døgnet og hele året. Dette vil også være viktige sosiale møteplasser for barn og unge, som vi vet unge etterspør.

Vi trenger

- Tydeligere krav til ivaretagelse av grøntområder og nærnatur i kommunal arealplanlegging

Tilrettelegging av spillemiddelordningen for friluftslivsorganisasjoner

Norsk Friluftsliv mottok i 2023 26,5 millioner fra spillemidlene. Dette er aktivitetsmidler som Norsk Friluftsliv fordeler til friluftslivsorganisasjonene basert på søknader fra våre medlemsorganisasjoner. Midlene er svært viktige for organisasjonene, men informasjonen om hvor mye midler som deles ut kommer for sent. I 2023 fikk vi informasjon i mai, halvveis inn i året. Dette gjør det vanskelig å planlegge. For Norges Idrettsforbund sender Kultur- og likestillingsdepartementet informasjon om tilskudd rett før jul året før. Norsk Friluftsliv ønsker likebehandling.

Friluftslivet kan i dag søke på anleggsmidler til nærmiljøanlegg. Vi ønsker at det skal være mulig for organisasjonene også å søke om klubbhus under ordningen ordinære anlegg. Begrunnelsen er at klubbhus til for eksempel speidere vil være et viktig og sosialt møtested, som kan bidra til at flere og nye grupper kan delta.

Anlegg til friluftsliv er ofte rimelige og enkle, men utgjør stor verdi og er tilgjengelige for alle. For våre medlemsorganisasjoner er det viktig å kunne søke på spillemidler til idrettsformål, men det er en utfordring at relativt få friluftslivsorganisasjoner søker disse midlene. Vi ser derfor behovet for at det gjeninnføres en forenklet ordning for å kunne søke på små anlegg.

Vi trenger

- Raskere saksbehandling og utbetaling av aktivitetstilskudd til friluftslivet over spillemidlene, og vurdere muligheten for flerårige tilskudd.
- Økning av aktivitetsmidlene over spillemidlene til friluftslivet
- Tilrettelegging for at klubbhus for alle lokale og regionale friluftslivsorganisasjoner kan søke om spillemidler under ordningen ordinære anlegg
- Etablere (gjeninnføre) en forenklet søknadsordning for små anlegg, for eksempel under 100.000 kr.
- At friluftslivsanlegg beholder en høyere støtteandel enn ordinære idrettsanlegg. Friluftslivets «anlegg» kan ikke (del-)finansieres ved inngangsavgift, leieinntekter eller billettinntekter på samme måte som andre anlegg for fysisk aktivitet kan. Vi er glade for denne innretningen og mener en slik differensiering må videreføres.
- Inkludere skolegårder, som legger til rette for fysisk aktivitet i både skoletiden og fritiden, som nærmiljøanlegg i spillemiddelordningen
- Tilrettelegging for at alle lokale og regionale friluftslivsorganisasjoner kan søke om spillemidler til nærmiljøanlegg

Mer forskning på deltakelse i friluftsliv

Det er behov for mer kunnskap om hva som fremmer og hemmer deltakelse i friluftslivet generelt, og spesielt i det organiserte friluftslivet. Vi vet for eksempel at flere barn og unge som har foreldre med lav utdanning og som har innvandrerbakgrunn deltar i det organiserte friluftslivet sammenlignet med de som deltar i det mindre organiserte friluftslivet, men vi vet ikke hva som er årsaken til dette.

Det er også behov for mer evaluering og følgeforskning på eksisterende inkluderingstilbud og -tiltak i regi av frivillige friluftslivsorganisasjoner, slik at vi får mer kunnskap om hvilke tiltak som i større grad kan bidra til økt inkludering uavhengig av familiens ressurser, kompetanse eller funksjonshindring. Både nasjonale og lokale ledd i organisasjonene gjennomfører en rekke tiltak og sitter på mye ressurser, som det vil være nyttig å evaluere inn i videre arbeid i egen organisasjon og for andre.

Vi trenger

- Mer forskning på hva som fremmer og hemmer deltakelse i det organiserte friluftslivet
- Mer samarbeid med forskningsinstitusjoner for å gjennomføre følgeforskning og evaluering av eksisterende inkluderingstilbud som finnes i friluftslivsorganisasjonene.

Lett tilgjengelige og byråkratiske økonomiske ordninger for de av oss som har behov for dette

Økonomi er en barriere for deltakelse. Dette gjør det viktig med lett tilgjengelige og byråkratiske økonomiske ordninger for barn og unge med foresatte som har behov for dette. Ordningene må være like på tvers av bydeler, kommuner og fylker, slik at det er enkelt å ta de i bruk der man bor og enkelt for organisasjonene å kjenne til de. Ordningene må utvikles i samarbeid med frivillige lag og foreninger slik at ordningene reflekterer de ulike organisasjonenes behov og slik at informasjonen om ordningen når fram til de av oss som har behov for den. Mangfoldet av fritidsaktiviteter trenger ulikt

utstyr, avgifter og annet som kan koste penger, og organisasjonene vet selv hva slags utstyr og annet som er nødvendig for å kunne delta.

Vi ønsker tydeligere føringer fra nasjonalt hold om organiseringen av lokale kasser, slik som fritidskasser (gjennom Bufdir sin «Tilskudd til inkludering av barn og unge») og andre. Å vite om og søke fra en slik pott for enkeltpersoner er en barriere i seg selv, og det bør ikke være nødvendig å sende inn dokumentasjon på behov eller legge ut selv i forkant. Vi foreslår at alle frivillige organisasjoner som har aktiviteter for barn og unge mottar en pott lokalt som de selv kan fordele slik at deltakere de ser har behov for dekket disse. Midlene bør også kunne gå til personlig utstyr som er nødvendig for å kunne delta (som tursko, regnjakke og lignende) og til aktiviteter som gjennomføres jevnlig, men ikke nødvendigvis hver uke.

Det vil være behov for at ansatte i førstelinjetjenester som møter barn og unge i kommunen og bydelen kjenner godt til den lokale ordningen og er med på å informere. Dette vil det også være behov for at organisasjonene bidrar godt inn i, for bedre å ivareta målene i Fritidserklæringen.

Vi trenger

- Tydelige nasjonale føringer for organisering av lett tilgjengelige og ubyråkratiske økonomiske ordninger som også ivaretar friluftslivsorganisasjonenes behov. Midlene bør også kunne gå til personlig utstyr som er nødvendig for å kunne delta (som tursko, regnjakke og lignende) og til aktiviteter som gjennomføres jevnlig, men ikke nødvendigvis hver uke.
- Tillitsbaserte økonomiske ordninger, slik at det er enkelt for organisasjonene å informere om og ta ordningen i bruk selv og for de av oss den skal dekke et behov for
- Kjennskap om ordningen i kommunens førstelinjetjenester som møter barn og unge og deres familier, og viderefremming av informasjon om ordningen

Øke lokal implementering og bruk av Fritidserklæringen, og legge til rette for gode samarbeid mellom mangfoldet av frivilligheten og kommunen

Fritidstilbud er en viktig del av barn og unges oppvekst. Deltakelse i ulike fritidsaktiviteter gir mulighet til å gjøre noe man har lyst til sammen med andre, ta del i fellesskap, være aktiv og oppleve mestring. Fritidserklæringen, som er undertegnet av syv departement, KS, og en rekke frivillige organisasjoner, fastslår at alle barn og unge skal ha rett til å delta i aktiviteter de selv har lyst til å delta i på fritiden, uavhengig av foreldrenes ressurser. Forskning viser at kommuner per i dag ikke arbeider målrettet for å oppfylle Fritidserklæringens mål gjennom vedtatte planer og strategier. En lokal forankring av Fritidserklæringen med tilhørende ressurser kan benyttes som et verktøy for å jobbe mer helhetlig med barn og unges fritid, og for kommunen å etablere tydelige samarbeid med mangfoldet av frivilligheten i kommunen.

Vi trenger

- Tydeligere forventning om etablering av lokale Fritidserklæringer og samarbeid med frivillige organisasjoner for at alle barn og unge skal få delta i en fritidsaktivitet

- Nasjonalt stimulere til og synliggjøre lokal oppfølging av Fritidserklæringen ved at informasjon om kommunal oppfølging, inkludert lokale fritidsklærklæringer, er samlet og lett tilgjengelig på en nasjonal nettside
- Tydeligere forventninger til ivaretagelse og styrking av barneperspektivet i NAV og oppfølging for å sikre at barn får deltatt i fritidsaktiviteter, særlig prioritert i oppfølgingen av barn i familier som mottar sosialstønad

Norsk Friluftsliv har signert Fritidserklæringen sammen med en rekke departement, Kommunesektoren (KS) og frivillige organisasjoner. Vi ser viktigheten av at erfaringer og innspill fra Samarbeidsgruppen for Fritidserklæringen også løftes inn i utarbeidelsen av denne handlingsplanen.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill på denne handlingsplanen, og deler ønsket om at alle barn og unge skal få mulighet til å delta i fritidsaktiviteter.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Erika Wollner
Prosjektleder for mangfold og inkludering